

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] distributiua & co[m]mutatiua si[n]t du[a]e spe[cie]s iustiti[a]e? 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

ea, in quibus subditur ei secularis potestas, vel quæ ei à seculari potestate relinquuntur.

Ad quartum dicendum, quòd habitus scientiæ & iustitiæ sunt perfectiones singularis personæ. Et ideo per eorum defectum non dicitur usurpatum iudicium: sicut per defectum publicæ auctoritatis, ex qua iudicium vim coactiuam habet.

QVÆST. LXI.

De diuisione iustitiæ in commutatiuam & distributiua, in quatuor articulos diuisa.

D E inde considerandum est de partibus iustitiæ. Et primò de partibus subiectiuis, quæ sunt species iustitiæ, scilicet distributiua & commutatiua. Secundo, de partibus quasi integralibus. Tertio, de partibus quasi potentialibus, scilicet de virtutibus adiunctis.

¶ Circa primum occurrit duplex consideratio. Prima, de ipsis iustitiæ partibus. Secunda, de vitijs oppositis. Et quia restitutio videtur esse actus commutatiuæ iustitiæ, Primò considerandum est de distinctione iustitiæ commutatiuæ & distributiuæ. Secundo de restitutione.

¶ Circa primum quærentur quatuor.

¶ Primo, vtrum sint duæ species iustitiæ, scilicet iustitiæ distributiua & commutatiua?

¶ Secundo, vtrum eodem modo in eis medium accipiatur?

¶ Tertio, vtrum sit earum vniformis, vel multiplex materia?

¶ Quarto, vtrum secundum aliquam earum specierum, iustum sit idem quod contrapassum.

340

1 q. 21. a.

1. co. 2. et

3. d. 33.

4. 3. a. 4.

9. 5. &

4 d. 46.

9. 1. a. 1.

9. 1.

ARTIC. I.

Vtrum conuenienter ponantur duæ species iustitiæ, scilicet commutatiua & distributiua?

A D primum sic proceditur. Videtur, quòd inconuenienter ponantur duæ species iustitiæ, iustitiæ distributiua & commutatiua. Non enim potest esse iustitiæ species, quod multitudini nocet: cum

cum iustitia ad bonum commune ordinetur. Sed distribuere bona communia in multos, nocet bono communi multitudinis: tum quia exhauriuntur opes communes, tum etiam quia mores hominum corrumpuntur. Dicit enim Tull. in lib. de Offic. * Fit deterior qui accipit, & ad idem semper expectandum paratior. Ergo distributio non pertinet ad aliquam iustitiæ speciem.

¶ 2 Præterea, iustitiæ actus est reddere vnicuique quod suum est, vt supra habitum est. Sed in distributione non redditur alicui quod suum erat, sed de nouo appropriatur sibi id quod erat commune. Ergo hoc ad iustitiam non pertinet.

¶ 3 Præterea, iustitia non solum est in principe, sed etiam in subditis, vt supra habitum est. Sed distribuere semper ad principem pertinet. Ergo distributiua non pertinet semper ad iustitiam.

¶ 4 Præterea, Distributiuum iustum est bonorum communium, vt dicitur in 5. ethic. * Sed communia pertinent ad iustitiam legalem. Ergo iustitiæ distributiua non est species iustitiæ particularis, sed iustitiæ legalis.

¶ 5 Præterea, Vnum & multa non diuersificant speciem virtutis. Sed iustitia commutatiua consistit in hoc, quod aliquid redditur vni; iustitiæ verò distributiua in hoc, quod aliquid datur multis. Ergo non sunt diuersæ species iustitiæ.

SED contra est, quod Philosoph in 5. ethic. * ponit duas partes iustitiæ: & dicit quod vna est directiua in distributionibus, & alia in commutationibus.

RESPONDEO dicendum, quod sicut dictum est *, iustitia particularis ordinatur ad aliquam priuatam personam, quæ comparatur ad communitatem, sicut pars ad totum. Potest autem ad aliquam partem duplex ordo attendi. Vnus quidem partis ad partem, cui similis est ordo vnus priuatæ personæ ad aliam. Et hunc ordinem dirigit commutatiua iustitia, quæ consistit in his quæ mutuo fiunt in-

* l. 2. par
lò a med.
illius in
c. Duplex
liberali-
tatis ge-
nus: & c.
Quatenus
ad con. i
liandū,
& c.

q. 58. ar.
11.

* 1. 2. q.
58. ar. 6.
& ar. 1.

& 5
* lib. 5. c.

2. circa
fi. & c. 3.

li. 5. c. 2.
circa fin.
tom 5.

q. 58. a. 8

ter duas personas ad inuicem. Alius ordo attenditur totius ad partes. Et huic ordini assimilatur ordo eius, quod est commune ad singulas personas: quem quidem ordinem dirigit iustitia distributiva, quæ est distributiva communium, secundum proportionalitatem. Et ideo duæ sunt iustitiæ species, scilicet commutativa & distributiva.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut in largitionibus priuatarum personarum commendatur moderatio, effusio verò culpatur: ita etiam in distributione communium bonorum est moderatio seruanda, in quo dirigit iustitia distributiva.

Ad secundum dicendum, quod sicut pars, & totum quodammodo sunt idem: ita id quod est totius, quodammodo est partis. Et ita cum ex bonis communibus aliquid in singulos distribuitur, quilibet aliquo modo recipit quod suum est.

Ad tertium dicendum, quod actus distributionis, qui est communium bonorum, pertinet solum ad præsentem communibus bonis. Sed tamen iustitia distributiva est etiam in subditis, quibus distribuitur: in quantum scilicet sunt contenti iusta distributione. Quamuis etiam distributio quandoque fiat bonorum communium, non quidem ciuitati, sed vni familiæ: quorum distributio fieri potest auctoritate alicuius priuatae personæ.

Ad quartum dicendum, quod motus accipit speciem à termino ad quem. Et ideo ad iustitiam legalem pertinet ordinare ea quæ sunt priuatarum personarum, in bonum commune. Sed ordinare est cōtrario, bonum commune ad personas particulares per distributionem, est iustitiæ particularis.

Ad quintum dicendum, quod iustitia distributiva & commutativa non solum distinguuntur secundum vnum & multa, sed secundum diuersam debiti rationem. Alio enim modo debetur alicui id quod est commune, & alio modo id quod est proprium.